

Aan de staatssecretaris van Economische Zaken
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Amsterdam, 10 maart 2017

Geachte heer Van Dam,

U heeft in een brief aan de tweede kamer aangegeven binnen een maand te willen reageren op het op 21 februari verschenen advies van de Raad voor dierenaangelegenheden *Hondenbeten aan de Kaak gesteld, preventie van ernstige hondenbeten bij mens en dier*. In verband hiermee schrijven wij als dierenbelangenorganisaties en hondengedragdeskundigen u omdat wij ons grote zorgen maken over de hondonvriendelijke maatregelen in dit advies. Bovendien is een aantal van deze maatregelen, indien zij op de manier zoals in het advies staat worden overgenomen en uitgevoerd, in strijd met de Wet dieren. Wij verzoeken u dringend om onderstaande kritiekpunten mee te nemen in uw afwegingen over de te nemen stappen om het aantal ernstige bijtincidenten te doen verminderen.

De Raad geeft aan niet over cijfers van bijtincidenten te beschikken, maar uit te gaan van het gevoel dat het aantal bijtincidenten is toegenomen, evenals de maatschappelijke onrust hierover. Een juiste vraagstelling zou zijn: 'Hoe kunnen we bijtincidenten zoveel mogelijk voorkomen?' en om deze vraag te kunnen beantwoorden moet je weten waar bijtincidenten vooral plaatsvinden en in welke omstandigheden. Hier zijn wel cijfers over. Verreweg de meeste bijtincidenten doen zich voor in huis. Hierbij zijn kinderen vaak het slachtoffer. De meeste bijtincidenten vinden plaats tussen kinderen en hun eigen hond of volwassenen en hun eigen hond. Toch richt de Raad zich op incidenten die zich buiten voordoen en veroorzaakt worden door zogenoemde 'Hoog Risico honden'. Terwijl deze honden niet de honden zijn die het meest bijten. Wel is het aannemelijk dat een klein hondje minder schade kan aanrichten dan een grote hond en een hond met een grote bijtkracht.

Sinds 2008 (advies Commissie van Wijzen en in 2013 opnieuw in advies van de RDA) heeft de politiek verzaakt te zorgen voor een landelijke databank waar bijtincidenten op mens en dier landelijk worden geregistreerd. Feit is dat er in de periode tussen 2013 en 2017 niets wezenlijks is veranderd. In 2013 heeft de Raad voor Dierenaangelegenheden het advies *Verantwoord Honden Houden* aangeboden aan staatssecretaris Dijkema. Een in grote lijnen positief, rechtvaardig, effectief lijkend advies, waardoor er snel ingegrepen kon worden en veel honden niet naar de opslag hoefden omdat ze onmiddellijk na een bijtincident een aanlijn- en muilkorfgebod zouden krijgen en daar weer van af zouden kunnen komen door het volgen van gedragstraining. Een advies ook dat daadwerkelijk bijtincidenten kon voorkomen. Dit advies lag in tegenstelling tot het nieuwe advies in lijn met de Wet dieren. Vreemd genoeg is er met dit advies niets gedaan en heeft het dus geen enkele kans gekregen om bijtincidenten te doen voorkomen.

Wij vinden het zeer vreemd dat dezelfde Raad voor dierenaangelegenheden nu met een advies komt over hetzelfde onderwerp (het voorkomen van bijtincidenten) dat in zeer belangrijke punten haaks staat op het advies *Verantwoord Honden Houden* van ruim 3 jaar geleden. Dat maakt dit nieuwe advies voor ons erg ongelooftwaardig.

Zo schrijft de Raad voor dierenaangelegenheden op blz 12 in het advies *Verantwoord Honden Houden* letterlijk i.v.m. het houden van honden onder eventuele voorwaarden:

“Daarop vooruitlopend constateert de Raad op basis van de nu voorhanden zijnde kennis dat eventuele aanvullende voorwaarden niet rasgebonden zouden moeten zijn. Er zijn weliswaar verschillen in agressie tussen rassen maar de verschillen binnen een ras zijn aanzienlijk. Agressie is deels erfelijk bepaald maar er is geen één-op-één-relatie tussen erfelijk aanleg (inclusief ras) en agressie. Dit komt enerzijds doordat dieren binnen een ras genetisch van elkaar verschillen en anderzijds doordat naast erfelijke aanleg ook omgeving en opvoeding van invloed zijn op het gedrag. Daar komt bij dat de mate waarin agressie in het maatschappelijk verkeer ook daadwerkelijk tot schade leidt sterk wordt beïnvloed door de houder van de hond. Daarom stelt de Raad dat het probleem van bijtincidenten eerder ligt bij de houder, omdat die een bepaald ras of type hond kiest en sterk bepalend is voor de opvoeding die deze hond krijgt en voor hoe er met de hond wordt omgegaan. Erfelijke aanleg voor agressie is één, maar niet de enige factor. Maatregelen die uitsluitend gericht zijn op ras of type hond zullen daarom onvoldoende effectief zijn.”

De raad voor dierenaangelegenheden legt hier duidelijk uit waarom maatregelen niet rasgebonden zouden moeten zijn. Het bevreemdt ons dan ook zeer dat slechts drie jaar later deze zelfde Raad voor dierenaangelegenheden met advies dat geheel haaks hier op staat komt en daarbij ook nog een schrijft dat zij voortborduurde op het eerdere advies *Verantwoord Honden Houden*. Wij kunnen dit niet rijmen.

Zo schrijft de Raad voor dierenaangelegenheden in haar advies van 2013:

“Wanneer een bijtincident heeft plaatsgevonden moet worden ingezet op voorkoming van herhaling. Dat kan in eerste instantie door een aanlijn- en muilkorfgebod in te stellen. De Raad ziet dat echter als een tussenoplossing en vindt dat er zoveel mogelijk gestreefd moet worden naar heropvoeding van de hond welke een bijtincident veroorzaakt en zijn houder. Het bestuursrecht biedt daartoe de beste mogelijkheden, zeker wanneer de huidige beperkingen daarin worden opgelost. Voor houders die moedwillig of bij herhaling bijtincidenten veroorzaken is het strafrechtelijke traject overigens de aangewezen route. Dat moet vaker dan nu het geval is leiden tot een houdverbod als tijdelijke of permanente maatregel.”

Bovenstaande is een heel andere insteek dan de Raad voor dierenaangelegenheden in haar huidige advies *Hondenbeten aan de kaak gesteld* voorstelt. Daarin staan een aantal zeer hondonvriendelijke maatregelen die in plaats van streven naar heropvoeding korte metten maken met een hond door het geven van een dodenspuit. Zelfs honden die niets hebben gedaan, maar wel onder het stigma van Hoog Risico vallen, geen eigenaar hebben, niet geregistreerd en gechipt zijn moeten volgens het nieuwe advies gelijk gedood worden. En ook zogenaamde Hoog Risico honden in asielen krijgen slechts kort de kans op het vinden van een nieuw baasje....

Kortom, het bevreemdt ons zeer dat deze Raad voor dierenaangelegenheden met een advies komt dat juist op belangrijke ethische kwesties strijdig is met hun eerdere advies, terwijl er in de tussentijd geen grote veranderingen zijn gekomen. Sterker nog, er is zelfs niets gedaan met wat in 2008 en 2013 al eerder werd voorgesteld zoals een landelijke databank voor het registreren van bijtincidenten. In plaats daarvan komt men nu met verstrekkende maatregelen terwijl deze niet op harde feiten maar vooral op gevoelens en op media-aandacht zijn gebaseerd. Verregaande maatregelen die bovendien hun doel missen als het gaat om het overgrote deel van de bijtincidenten: die vinden immers plaats in huis. Het is zelfs niet onaannemelijk dat er door invoering van deze maatregelen meer bijtincidenten in de huiselijke sfeer plaats gaan vinden omdat honden

door het aanlijn- en muilkorfgebod hun energie niet kwijt kunnen en eerder hierdoor gefrustreerd raken. Ook dat het One strike out beleid preventief zal werken geloven wij niet. De mensen voor wie dit bedoeld is en die hun hond als status en wapen gebruiken geven niet veel om het dier zelf en nemen zo weer een nieuwe hond van dit ras ervoor in de plaats.

Preventieve maatregelen overtreden artikel 1.10 uit Besluit houders van dieren

Typerend is dat in deze nieuwe zienswijze van de RDA artikel 1.10 uit het Besluit houders van dieren uit de Wet dieren in het geheel niet betrokken wordt. Alsof dit artikel niet bestaat. Een aantal van de voorgestelde maatregelen uit dit advies zijn geheel strijdig met dit wetsartikel, waarin staat dat een hond alleen gedood mag worden vanwege **niet te corrigeren** gevaarlijke gedragskenmerken. In de toelichting van dit wetsartikel staat letterlijk: van niet te corrigeren gevaarlijke gedragskenmerken, is sprake indien door een deskundige is vastgesteld dat het dier een gevaar voor zijn omgeving oplevert. Bovendien moet dit gevaar niet kunnen worden weggenomen door het volgen van cursussen of trainingen met het dier.

Dat betekent dat er altijd gekeken moet worden of het dier trainbaar is. In verschillende preventieve maatregelen uit het RDA advies *Zienswijze Hondenbeten aan de kaak* gesteld, wordt geen rekening gehouden met artikel 1.10 Besluit houders van dieren:

- Een hond moet gedood worden als hij gekenmerkt wordt als Hoog Risico, geen eigenaar heeft en geen registratie en chip.
- De hond moet gedood worden bij een ernstig bijtincident, waarbij niet gekeken wordt naar de oorzaak en context, laat staan dat er gekeken wordt of het dier wel trainbaar is.
- Ook de zogenaamde Hoog Risico honden in asielen moeten maar beperkt de tijd krijgen en afgemaakt worden als ze niet op tijd een baas vinden. Dat ruimt inderdaad lekker op, maar strookt wederom niet met artikel 1.10 uit het Besluit houders van dieren. Het is een feit dat er veel honden zoals staffords en herders in asielen zitten en dat dit honden zijn die slecht tegen opsluiting kunnen waardoor het gedrag verslechteren kan. Echter door deze groep honden in de asielen meer aandacht te geven en training, kan men voorkomen dat de honden achteruit gaan en kan men voor een goede herplaatsing zorgen. Er moet gewerkt worden aan het voorkomen dat honden aangetast worden in hun welzijn in een asiel of opslag, door dagelijks persoonlijke aandacht, door contact met soortgenoten, door verandering van omgeving, snuffelspelletjes en andere vormen van vermaak.

De RDA schrijft in haar nieuwe advies i.v.m. de preventieve maatregelen: Er is duidelijk behoefte aan consistent en transparant beleid dat toegesneden is op de verschillende contexten waarin bijtincidenten plaatsvinden en dat rekening houdt met de belangen van alle betrokken partijen. Echter, de preventieve maatregelen die de RDA voorstelt stroken niet met aandacht voor de belangen van alle betrokken partijen. Zij houden geen rekening met de hond als individu en met de context van het bijtincident. Het zijn vooral de honden die hier de dupe van worden.

Registratie

De Raad adviseert terecht betere registratie van het aantal bijtincidenten. Echter, het melden van een bijtincident kan verstrekkinge gevolgen hebben. De 'One-strike-out' regel kan er toe leiden dat hondeneigenaren de dierenarts en huisarts juist gaan mijden als er sprake is van een bijtwond.

Laagdrempelig melden

De RDA adviseert: “Maak een laagdrempelige meldingsprocedure waar burgers potentieel gevaarlijke situaties kunnen melden en geef de politie handlungsruimte tot preventief ingrijpen.” Iedere hondenhater kan zo heel makkelijk een melding maken en krijgt op deze manier een stok om mee te slaan. Burenruzies worden over het hoofd van de hond uitgevochten. We zagen dit al in de tijd van de RAD, bij een burenruzie werden er anonieme meldingen gedaan betreft de hond, juist of niet, de eigenaren waren hun hond kwijt. Ook preventief ingrijpen van politie op anonieme meldingen, is een zeer vergaande maatregel die enorme impact kan hebben op mensen hun leven. Voor menig hondenbezitter is zijn hond het dierbaarste bezit. Het zou beter zijn als een melding niet anoniem kan, maar de naam van de melder niet bekend gemaakt wordt aan de eigenaar van de verdachte hond, zodat mensen niet bang hoeven te zijn voor conflicten met de eigenaar van de hond. De wijkagent weet echter wel of er meer speelt in die buurt en tussen deze mensen.

Verplichte cursus

Het is zeker raadzaam dat mensen meer kennis krijgen over honden, over hoe deze dieren leren en leven, over hoe een hondwaardig leven eruit ziet. Deze kennis moet beschikbaar zijn voor iedereen. De Raad adviseert een verplichte cursus voor houders van Hoog Risico honden bij een erkende hondenschool. Erkend door wat? Er zijn nog kynologenclubs, erkend door de Raad van Beheer, die werken met slipekettingen en stroombanden. Onderzoek heeft uitgewezen dat werken met deze ‘hulpmiddelen’ de kans op inzet van agressie vanuit de hond vergroot. Bovendien: wat is nog de meerwaarde van een hondengehoorzaamheidstraining voor de eigenaar als zijn zogenaamde Hoog Risico hond kort uitgelaten moet worden en alleen vrij mag met een muilkorf om?

Discriminatie

Het stigmatiseren van bepaalde hondenrassen en look a likes door honden als Hoog Risico honden te bestempelen is niet alleen discriminerend en dieronvriendelijk, maar zal ook zoals de Raad voor dierenaangelegenheden in 2103 al stelde, niet het beoogde resultaat hebben en onvoldoende effectief zijn om bijtincidenten te voorkomen. Het merendeel van pitbull en stafford-achtigen zijn niet gevaarlijk. Er zijn schattige, zachte honden van dat type die lief voor kinderen en andere honden zijn. En dat geldt ook voor de andere zogenaamde Hoog Risico hondenrassen. De Raad voor dierenaangelegenheden gaat er in haar nieuwste advies vanuit dat eigenlijk iedere hond van het type Hoog Risico een potentieel gevaar is voor mensen en honden en ook andere dieren. Wat niet waar is. Je hebt hele lieve, zachte boxers en ongeremde, agressieve boxers. Hele lieve, zachte labradors en opgefokte, agressieve labradors. Bovendien wordt met deze maatregel volstrekt voorbijgegaan aan het gegeven dat de meeste bijtincidenten gebeuren binnen het eigen gezin, met de eigen hond, vaak helemaal geen HR-hond, met kinderen als ernstigst verwonde slachtoffer (vaak in gezichtje). De maatregelen voor HR honden zijn voor een groot deel dieronvriendelijk, houden geen rekening met de intrinsieke waarde van het dier zoals de Wet dieren ons voorschrijft en overtreden artikel 1.10 uit het besluit houders van dieren.

Verzoek hondvriendelijke en effectieve maatregelen om bijtincidenten tegen te gaan

Wij verzoeken u dringend bovengenoemde bezwaren mee te wegen en het eerdere advies van de RDA *Verantwoord Honden Houden* in werking te laten treden en de vergaande maatregelen van het advies *Hondenbeten aan de kaak gesteld* niet over te nemen. Wij erkennen dat houdersvoorschriften voor hondenbezitters zinvol kunnen zijn, alleen moeten deze wel rechtvaardig en effectief zijn. Zo zou het verplicht halen, samen met je hond, van een sociaal vaardigheidsbewijs voordat je de hond los mag laten lopen een goed en effectief houdersvoorschrift kunnen zijn om het aantal bijtincidenten terug te dringen. Men zou hondenbezitters kunnen verplichten dit vaardigheidsbewijs op zak te hebben. Als een hond getest moet worden, dan zou er zoals de artikel 1.10 Besluit houders van dieren voorschrijft, gekeken moeten worden naar de trainbaarheid van de hond en dat dan het liefst samen met zijn eigenaar. Mensen die moedwillig en/of in onverschilligheid hun hond mensen en dieren laten bijten, dienen uiteraard hoge gevangenisstraf en een houdverbod te krijgen. Echter, de meeste bijtincidenten vinden plaats door een ongelukkige samenloop van omstandigheden en onkunde. Goede voorlichting aan zowel hondenbezitters als aan niet hondenbezitters en kinderen over hoe met een hond om te gaan, een onmiddelijk aanlijn- en muilkorfgebod wanneer er een bijtincident plaatsvindt en de mogelijkheid om door training daar weer vanaf te komen, zoals beschreven in het advies *Verantwoord Honden Houden* zijn maatregelen die niet alleen met de oorzaak bezig zijn maar ook met de verandering in positieve richting.

In afwachting van uw reactie,

Hoogachtend,

Sandra van de Werd, namens Comité Dieren noodhulp, Een DIER Een VRIEND, stichting Dier&Recht, de RashondenWijzer, stichting Rechten voor al wat leeft, Stichting Dieren nood, Stichting Rottweiler Nederland, Martin Gaus, Helly Gaus en Sacha Gaus.

Postbus 94724

1090 GS Amsterdam

